

Канвенция
Савета
Еўропы аб
**супраць-
дзеянні
гандлю
людзьмі**

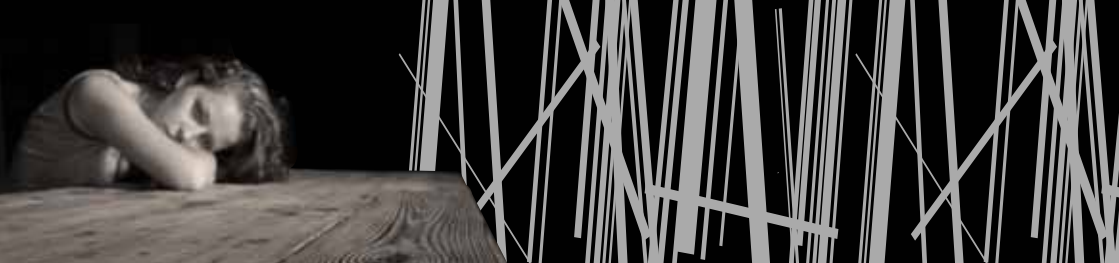

**Правы
ахвяраў**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Гандаль чалавечымі істотамі парушае правы і ўплывае на жыццё вялікай колькасці людзей у Еўропе і за яе межамі. Усё большая колькасць жанчын, мужчын і дзяцей у цяперашні час гандлююцца як тавар праз межы або ў іх уласных краінах, і захопліваюцца ў эксплуатацыю і злоўжыванні.

■ Канвенцыя Савета Еўропы аб супрацьдзеянні гандлю людзьмі, якая ўступіла ў сілу 1 лютага 2008 года, накіраваная на наступнае:

- ▶ прадухіліць гандаль чалавечымі істотамі,
- ▶ абараніць ахвяраў гандлю людзьмі,
- ▶ пераследаваць гандляроў, а таксама
- ▶ садзейнічаць каардынацыі нацыянальных дзеянняў і міжнароднаму супрацоўніцтву.

■ Канвенцыя ўжываецца ў дачыненні да:

- ▶ ўсіх форм гандлю людзьмі, у тым ліку нацыянальных альбо транснацыянальных, звязаных з арганізаванай злачыннасцю ці не,
- ▶ усіх ахвяраў гандлю людзьмі (жанчын, мужчын і дзяцей),
- ▶ усіх формаў эксплуатацыі (сэксуальнай, прымуsoвай працы ці паслугі, рабства, паднявольнага стану, канфіскацыі органаў, і г.д.).

■ Асноўная дабаўленая вартасць Канвенцыі – у яе акцэнце на правы чалавека і абарону ахвяраў. Канвенцыя вызначае гандаль людзьмі як парушэнне правоў чалавека і замах на годнасць і цэласнасць чалавечай асобы. Гэта азначае, што нацыянальныя ўлады нясуць адказнасць, калі яны не прынялі меры, каб прадухіліць гандль людзьмі, абараніць ахвяраў і эфектыўна расследаваць выпадкі гандлю людзьмі.

■ Гандаль чалавечымі істотамі – сусветная з'ява, якая не ведае межаў, таму Канвенцыя актуальная для краінаў ва ўсім свеце і з'яўляецца адкрытай да ўсіх краін.

ШТО ТАКОЕ ГАНДАЛЬ ЧАЛАВЕЧЫМІ ІСТОТАМІ?

— Канвенцыя вызначае гандаль чалавечымі істотамі як камбінацыю трох элементаў:

- ▶ **дзеянні:** вярбоўка, перавозка, перадача, ўкрывальніцтва або атрыманне людзей;
- ▶ з выкарыстаннем пэўных **сродкаў:** пагрозы сілай або яе прымянення, або іншых формаў прымусу, выкрадання, махлярства, падману, злоўжывання ўладай або становішчам уразлівасці, або прадастаўлення або атрымання плацяжоў або выгод для атрымання згоды асобы, якая кантралюецца іншай асобай;
- ▶ для **мэтаў эксплуатацыі:** як мінімум, эксплуатацыі ў выглядзе прастытуцыі або іншых формаў сэксуальнай эксплуатацыі, прымусовай працы або паслугі, рабства або звычайна, падобных на рабства, паднявольнага стану або канфіскацыі органаў.

У ЧЫМ РОЗНІЦА ПАМІЖ ГАНДЛЮ ЛЮДЗЬМІ І КАНТРАБАНДАЙ ЛЮДЗЕЙ?

— У той час, як мэтай кантрабанды людзей з'яўляюцца незаконныя перавозкі праз мяжу з тым, каб атрымаць, прама ці ўскосна, якую-небудзь фінансаваю ці іншую матэрыяльную карысць, мэта гандлю чалавечымі істотамі – гэта эксплуатацыя. Акрамя таго, гандаль людзьмі не абавязкова прадугледжвае перасячэнне мяжы, ён можа мець месца ў самой краіне.

ХТО З'ЯЎЛЯЕЦЦА АХВЯРАЙ ГАНДЛЮ ЛЮДЗЬМІ?

Кожны можа стаць ахвярай гандлю людзьмі – жанчыны, мужчыны і дзеці, людзі ўсіх узростаў і сацыяльнага статусу. Людзі, якія становяцца ахвярамі гандлю людзьмі, напрыклад, вымушаныя аказваць сэксуальныя паслугі, працаваць за дробязь або дарма, або прайсці канфіскацыю органаў. Эксплуатацыя часта суправаджаецца фізічным і эмацыйным гвалтам і пагрозамі ахвярам і іх сваякам.

Згодна з Канвенцыяй, ахвярай гандлю людзьмі з'яўляецца асоба, якая была перавезеная, рэкрутаваная, перададзеная, схаваная або атрыманая ўнутры краіны або праз яе межы, з дапамогай пагроз, гвалту, падману, прымусу ці іншых незаконных мераў, з мэтай эксплуатацыі.

Дзіця лічыцца ахвярай гандлю людзьмі незалежна ад таго, ці былі выкарыстаныя любыя **сродкі** для ягонага найму, перавозу, перадачы, хавання або атрымання для мэтай эксплуатацыі.

«Згода» асобы на эксплуатацыю не мае значэння, калі быў выкарыстаны любы з **сродкаў** ўздзеяння (прымус, махлярства, злоўжыванне ўразлівасцю і г.д.). Акрамя таго, асоба будзе лічыцца ахвярай, нават калі эксплуатацыя яшчэ не адбылася, калі ён/яна быў/была падвергнуты/тая адным з **дзеянняў** з выкарыстаннем аднаго з **сродкаў**.

ЯКІЯ ПРАВИ МАЮЦЬ АХВЯРЫ ГАНДЛЮ ЛЮДЗЬМІ Ё РАМКАХ КАНВЕНЦЫІ?

Ідэнтыфікацыя

■ Ахвяры гандлю людзьмі павінны быць афіцыйна вызначаныя у сваім статусе, каб прадухіліць іх ад стаўлення як да нерегулярных мігрантаў або злачынцаў. Ідэнтыфікацыя ажыццяўляецца спецыяльна падрыхтаванымі спецыялістамі (супрацоўнікамі паліцыі, сацыяльнымі работнікамі, інспектарамі працы, лекарамі, якія аказваюць падтрымку, і г.д.), якія ўжываюць узгодненыя працэдурны і крытэрыі ідэнтыфікацыі.

Рэабілітацыя і перыяд разважання

■ Яшчэ да моманту свайго афіцыйнага вызначэння, ахвяры маюць права не менш чым на 30 дзён, каб аднавіцца, пазбавіцца ад уплыву гандляроў і разгледзець варыянт супрацоўніцтва з уладамі ў расследаванні злачынства гандлю людзьмі. На працягу гэтага перыяду яны не могуць быць высланыя з краіны і маюць права на дапамогу, нават калі іх знаходжанне там не мае рэгулярны характар.

Дапамога

■ Незалежна ад таго, ці гатовыя ахвяры супрацоўнічаць у крымінальным расследаванні або выступаць у якасці сведкі ці не, яны маюць права на:

- ▶ належны і бяспечнае жыллё
- ▶ псіхалагічную дапамогу
- ▶ матэрыяльную дапамогу
- ▶ доступ да неадкладнай медыцынскай дапамогі
- ▶ паслугі пісьмовага і вуснага перакладу
- ▶ кансультаванне і інфармаванне
- ▶ дапамогу ў крымінальным працэсе
- ▶ доступ да рынку працы, прафесійнай падрыхтоўкі і адукацыі, калі яны законна знаходзяцца ў краіне.

Прававая дапамога

■ Ахвяры гандлю людзьмі маюць права на атрыманне інфармацыі аб сваіх правах і ўсіх адпаведных працэдурах на той мове, якую яны могуць зразумець. Яны таксама маюць права на атрыманне юрыдычнай дапамогі і бясплатнай юрыдычнай дапамогі ў канкрэтных умовах.

Від на жыхарства

■ Ахвярам можа быць выдадзены аднаўляльны від на жыхарства, калі іх асабістая сітуацыя гэтага патрабуе, або калі яны павінны застацца ў краіне для таго, каб супрацоўнічаць з уладамі ў расследаванні злачынства гандлю людзьмі. Выдача віду на жыхарства не выключае іх права шукаць прытулак.

Абарона прыватнага жыцця і асобы

■ Асабістыя дадзеныя пацярпелых не могуць быць апублікаваныя і могуць захоўвацца толькі для канкрэтных законных мэтай. Яны не могуць быць выкарыстаныя любым чынам, які можа даць ахвярам магчымасць быць ідэнтыфікаванымі.

Абарона ў ходзе расследавання і судовага разбору

■ Ахвяры і члены іх сем'яў, пры неабходнасці, забяспечваюцца абаронай ад магчымай помсты або запалохвання з боку гандляроў. Гэта можа ўключаць фізічную абарону, перамяшчэнне, змяненне дадзеных асобы і дапамогу ў працаўладкаванні.

Кампенсацыя

■ Ахвяры гандлю людзьмі маюць права на фінансавую кампенсацыю за шкоду, панесеную ад гандляроў людзьмі. Гэтая кампенсацыя можа быць прысуджаная альбо па рашэнні суда, пасля канфіскацыі маёмасці гандляроў людзьмі, або прадастаўленая дзяржавай, у якой мела месца эксплуатацыя.

Рэпатрыяцыя і вяртанне

■ Вяртанне ахвяр да краіны іх паходжання павінна адбывацца з улікам іх правоў, бяспекі і годнасці, і прымаючы пад увагу статус любога адпаведнага судовага працэсу. Пасля вяртання ахвярам павінны прапанаваць дапамогу ў рэінтэграцыі, напрыклад, адукацыю ці дапамогу ў галіне працаўладкавання.

ЯКІЯ АСАБЛІВЫЯ ПРАВЫ ДЗЯЦЕЙ, ЯКІЯ СТАЛІ АХВЯРАМІ ГАНДЛЮ ЛЮДЗЬМІ?

— У дадатак да вышэйзгаданых правоў, якія тычацца ўсіх ахвяраў гандлю людзьмі, дзеці карыстаюцца наступнымі асаблівымі правамі:

- ▶ беспрытульным дзецям прызначаецца апякун, каб прадстаўляць іх і дзейнічаць у іх інтарэсах;
- ▶ прымаюцца меры для высвятлення асобы і грамадзянства дзяцей і, калі гэта ў іх інтарэсах, каб знайсці іх сем'і;
- ▶ калі ўзрост ахвяры не вызначаны, але ёсць разумныя падставы меркаваць, што ахвяра не дасягнула 18 гадоў, мяркуецца, што яна яшчэ дзяце і заслугоўвае спецыяльных мераў абароны, падчас удакладнення ўзросту;
- ▶ дзеці маюць права на адукацыю і меры дапамогі, якія ўлічваюць іх патрэбы;
- ▶ перад рэпатрыяцыяй праводзіцца ацэнка рызыкі і бяспекі; і рэпатрыяцыя мае месца толькі ў найлепшых інтарэсах дзіцяці;
- ▶ да дзяцей прымяняюцца спецыяльныя меры абароны ў ходзе расследавання і судовага разбору.

МАНІТОРЫНГ РЭАЛІЗАЦЫІ КАНВЕНЦЫІ

— Усе краіны, якія далучыліся да Канвенцыі Савета Еўропы, рэгулярна кантралююцца Групай экспертаў па барацьбе з гандлем людзьмі (GRETA). Роля групы GRETA ў тым, каб пераканацца, што палажэнні Канвенцыі ажыццяўляюцца эфектыўна, а правы ахвяраў належным чынам паважаюцца.

— Эксперты GRETA аналізуюць сітуацыю ў кожнай краіне і рыхтуюць даклады, у якіх выяўляюць перадавыя практыкі і прабелы, і даюць рэкамендацыі аб тым, як палепшыць працэс рэалізацыі Канвенцыі ў дадзенай краіне. Доклады і рэкамендацыі даводзяцца да ведама грамадскасці і змяшчаюцца на сайце па супрацьдзеянні гандлю людзьмі Савета Еўропы.

Для кантактаў і дадатковай інфармацыі

Сакратарыят Канвенцыі Савета Еўропы аб супрацьдзеянні
гандлю людзьмі (GRETA і Камітэт бакоў)

Савет Еўропы / Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Францыя / France

E-mail: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking